

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3083/2020. (III. 18.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 20.Bpkf.8332/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Belcsák Róbert ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy a következőképpen foglalható össze: az indítványozó, korábbi fogvatartott, kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2013. október 1. napjától 2017. február 15. napjáig terjedő időszakra a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetnél 2017. április 18-ai dátummal.
- [3] Jogalapként az alapvető elhelyezési körülmények sérelmével kapcsolatosan, túlszűfoaltságra, az illemhely nem megfelelő kialakítására, a zárkák szellőztetésének elégtelen voltára, a rovarok jelenlétére és ezáltal a rovarcsípések miatt kialakult fertőzésére, ennek nem megfelelő gyógyszeres kezelésére, a zuhanyzóhelységek nem megfelelő kialakítására és azok rossz higiéniai állapotára, a zuhanyzási lehetőségek elégtelen voltára, a természetes fény hiányára, a nem megfelelő fűtésre, a beszélőterem túlszűfoaltságára, a zárkán belüli nyári hőmérsékletre, az élelem rossz minőségére és az emiatt kialakult fogszuvasodására, valamint a szabad levegőn tartózkodás elégtelen voltára hivatkozott.
- [4] A Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 20.Bv.2948/2017/12. számú végzésében az elítélt számára 2013. október 1. napja és 2017. február 15. napja közötti időszak tekintetében, különböző büntetés-végrehajtási intézetekben töltött fogvatartásából összesen 1116 napra, 1 398 100 Ft kártalanítást állapította meg, a kérelem ezt meghaladó részét elutasította.
- [5] 1.2. Ügyészi fellebbezés folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú döntést megváltoztatta, és kérelmet a 20.Bpkf.8332/2019/3. számú végzésével elutasította.
- [6] Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy a kérelem határidőben érkezett, azonban tévedett, amikor kártalanítást ítélt meg. A másodfokon eljáró törvényszék megállapította, hogy az indítványozó a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek. A panasz benyújtásának határideje a volt fogvatartott vonatkozásában a fogvatartásának utolsó napja, azaz 2017. február 15. napja lett volna, azonban ezen határidőig erre nem került sor.
- [7] A Fővárosi Törvényszék utalt arra is, hogy a panasz benyújtásának követelménye alól a Bv. tv. kivételeket is megfogalmaz. A 10/A. § (6) bekezdés szerint nem róható az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott terhére, ha rajta kívül álló okból nem tudta a panaszjogát érvényesíteni. A másodfokú végzés indokolása szerint ugyanakkor ilyen körülmény az iratok tartalma alapján nem volt megállapítható, és erre a volt fogvatartott sem hivatkozott.
- [8] A másodfokon eljáró törvényszék arra is kitért, hogy a fogvatartási ideje alatt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények egy alkalommal sem szakadtak meg 30 napnál hosszabb időszakra [Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés], így a Fővárosi Törvényszék nem volt abban a helyzetben, hogy 2017. január 1. napját megelőző időszak tekintetében a kártalanítási kérelmet a panasz megléte nélkül vizsgálja és bírálja el.
- [9] Mindezekre tekintettel tehát a kártalanításnak nem teljesültek a törvényi feltételei, ezért a kérelmező, korábbi fogvatartott kártalanításra nem volt jogosult.

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 20.Bpkf.8332/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [11] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság és jogbiztonság elvének sérelmével kapcsolatban előadta, hogy a másodfokon eljáró törvényszék végzése a jogbiztonság követelményéből levezethető vizsgálható hatály tilalmába ütközik.
- [12] Erre tekintettel kifejtette, hogy a Fővárosi Törvényszék indokolásában hiányolt Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz intézménye 2017. január 1. napjától lépett hatályba, azelőtt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekkel kapcsolatos igények érvényesítésének nemperes útja ismeretlen volt Magyarországon. Az indítványozónak 2013. október 1. napjától 2017. február 15. napjáig tartó büntetése letöltése alatt, tehát 2016. december 31. napjáig nem is volt lehetősége az említett panasz benyújtására, valamint véleménye szerint a panaszt nem is lett volna köteles benyújtani a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése alapján. A hivatkozott bekezdés ugyanis kimondja, hogy panaszt akkor kell benyújtani, ha az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket sértő fogvatartási napok száma a harmincat meghaladja. Rendelkezik ezen kívül még arról is, hogy ha az elítélt rajta kívülálló okok miatt nem tudta érvényesíteni a panaszt, az nem róható a terhére.
- [13] Az indítványozó megjegyezte panaszában azt is, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésének helyes értelmezése alapján a panasz benyújtásának kötelezettsége 2017. január 31. napjától terhelte. A panasz elbírálására az illetékes szervnek 15 nap áll rendelkezésre, tehát arról 2017. február 16. napjáig kellett volna döntenie, amikor is a fogvatartása véget ért. Ezért az indítványozó aggályosnak tartotta a panasz benyújtásának a megkövetelését, és annak elmaradását rajta kívül álló oknak tulajdonította, valamint ellentétesnek találta Bv. tv.-vel, illetve a panasz intézményének céljával, a prevencióval.
- [14] Az indítványozó véleménye szerint tehát a végzés olyan követelményeket támasztott, amelyre a fogvatartása alatti időszakban 2013. október 1. és 2016. december 31. között nem volt hatályos szabályozás. A bíróság által kifejtett helytelen jogértelmezés következtében joghátrányt szenvedett, mivel nem tudta érvényesíteni jogosnak vélt kártalanítását.
- [15] Az indítványozó szerint a végzés nem áll összhangban sem az Alaptörvénnyel, sem a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdésében foglaltakkal, amelynek értelmében a jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat egy magatartást jogellenessé.
- [16] Az indítványozó a panasz befogadhatóságának alátámasztásaként hivatkozott az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából többek között a 3051/2016. (III. 22.) AB határozatra, a 3306/2017. (XI. 24.) AB határozatra, valamint a 23/2016. (XII. 12.) AB határozatra.
- [17] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [21] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [22] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.

- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő {legutóbb lásd: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve a Fővárosi Törvényszék 20.Bpkf.8332/2019/3. számú végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítványozó magát a bírói döntés törvényességét és a számára kedvezőtlen törvényértelmezést vitatta, mintsem alapjogok sérelmére hivatkozott volna, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. március 3.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pókol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1363/2019.

